

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Att: Katarina Berglund Siegbahn

Remissyttrande

Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet SOU 2013:79

Journalistförbundet välkomnar förslaget att stärka meddelarskyddet för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet. Att tillförsäkra fler kategorier av anställda meddelarskydd är en viktig utveckling av den svenska yttrandefriheten.

Meddelarskyddet är en viktig ventil, inte bara för den enskilda medarbetaren, utan också för samhället i stort eftersom det bidrar till ökad insyn i hur offentliga medel används och motverkar korruption.

Journalistförbundet anser dock att lagstiftaren borde gå längre och tillförsäkra fler kategorier av anställda meddelarskydd. Journalistförbundet driver sedan flera år kravet på att anställda i statliga bolag ska omfattas av meddelarskydd. Att utreda en sådan reglering fanns inte i utredningsdirektiven vilket är beklagligt. Utredaren hade dock inte behövt begränsa sig till vård, skola och omsorg, vilket framgår uttryckligen av direktiven.

Som skäl för att begränsa regleringen till vård, skola och omsorg har utredaren bland annat framfört att skyddsbehovet för brukarna är särskilt stort inom de områdena. Det är ett argument som strakt kan ifrågasättas då syftet med meddelarskydd inte i första hand är att skydda tredje man utan att tillförsäkra anställda yttrandefrihet och allmänheten insyn i offentlig verksamhet. Det bör därför enligt Journalistförbundet vara behovet av insyn som styr vilka verksamheter som ska omfattas av

meddelarskydd. Behovet av insyn kan inte anses mindre i verksamheter som finansieras av till exempel Arbetsförmedlingen. I fallet med etableringslotsar framgår det av utredningen av denna typ av verksamhet lämpar sig för ett stärkt meddelarskydd.¹ Utredaren stannar trots det för att inte föreslå ett förstärkt meddelarskydd på grund av hur etableringslotsföretagen är organiserade med ”i huvudsak många väldigt små aktörer”.² Att en grundlagsskyddad rättighet ska göras beroende av hur företagen inom en bransch för tillfället råkar vara organiserade kan inte anses rimligt. Det är Journalistförbundet förhoppning av lagstiftaren istället tar fasta på det faktum att utredaren slår fast att etableringslotsar lämpar sig för ett stärkt meddelarskydd.

Journalistförbundet välkomnar förslaget att anställda i bemanningsföretag ska omfattas av meddelarskydd gentemot såväl verksamhetsutövaren som uthyraren. Precis som framgår av utredningen finns det idag inget uttryckligt skydd för bemanningsanställda mot repressalier från uthyraren.³ Det kan innebära att om en uppgift som lämnats med stöd av meddelarskydd är till men för utövaren är denne oförhindrad att efterforska vem som meddelat uppgiften och även vidta åtgärder mot den bemanningsanställda. Det gör att verkningkraften i det meddelarskydd som bemanningsanställda på till exempel statliga myndigheter har kan ifrågasättas. Journalistförbundet hoppas att lagstiftaren genomför de förändringar som utredningen föreslår i denna del. Det är också en förhoppning att detta kan fungera som en ögonöppnare som tydliggör behovet av en liknande reglering inom de områden där meddelarskydd idag endast gäller bemanningsanställda gentemot verksamhetsutövaren.

På den presskonferens där utredningen presenterades uppstod förvirring kring lagens tillämpningsområde. Utredaren påstod felaktigt att lagen inte omfattar personer som jobbar med administrativa uppgifter såsom ekonomi. Det framgår visserligen tydligt av utredningen att meddelarskyddet gäller alla anställda på arbetsplatsen.⁴ Men för att undvika framtida missförstånd bör detta även tydligt framgå av en eventuell proposition.

Sammanfattningsvis välkomnar Journalistförbundet förslaget men tycker inte att det går tillräckligt långt i att stärka meddelarskyddet för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet. Särskilt inte med tanke på att det av direktiven framgår att utredaren stod fri att föreslå meddelarskydd inom andra områden än vård, skola och omsorg.

Med vänlig hälsning
SVENSKA JOURNALISTFÖRBUNDET

Jonas Nordling
Förbundsordförande

¹ Se SOU 2013:79 sid 125.

² Se SOU 2013:79 sid 125.

³ Se SOU 2013:79 sid 44.

⁴ Se SOU 2013:79 sid 134.